

Učenci učiteljskih, srednjih tehničnih šol, višjih ženskih obrtnih šol, trgovskih akademij, bogoslovij, železniških, prometnih ter babiških šol, in sicer: v 1. in 2. letu po II. kategoriji, v nadaljnjih letih pa po I. kategoriji. Če traja šola samo dve leti, plačujejo v 1. letu po II. kategoriji, v drugem letu po I. kategoriji. Učenci trgovskih šol plačujejo po II. kategoriji, učenke babiških šol pa po III. kategoriji.

Učenci meščanskih šol plačujejo šolnino polovico II. kategorije, prav tako učenci strokovnih obrtnih šol, ženskih strokovnih in ženskih nižjih ter nadaljevalnih šol, učenci srednjih in nižjih poljedelskih ter šumarskih šol.

Privatni učenci morajo plačati pred polaganjem izpita trikratno šolnino za razred in kategorijo, za katerega polagajo izpjt. Poleg te šolnine se ne smejo uvajati nobene samoupravne šolnine.

Razven šolnine je plačati za višji tečajni izpjt na gimnaziji in na srednjih šolah 300 Din. Za spričevalo o doyršeni meščanski šoli 50 Din. Teh taks ne plačajo učenci, ki so oproščeni šolnine.

*

Banovinski proračun

za leto 1932-33 je uravnan in znašajo dohodki 111.951.978, ki se krijejo z izdatki. Bodoči proračun je nižji od tekočega za 4.400.721 Din ali za 3.71%.

Izdatki in dohodki so takole porazdeljeni:

Izdatki:

1. Splošni odd. in gl. pis.	7.392.620
2. Upravni oddelek	283.356
3. Kmetijski oddelek	13.503.040
4. Prosvetni oddelek	9.290.021
5. Tehnični oddelek	38.147.918
6. Oddelek za soc. pol.	26.129.314
7. Finančni oddelek	10.690.676
8. Oddelek za TOI	2.805.152
9. Agrarne operacije	1.047.308
10. Rezervni kredit	2.662.573

Skupaj 111.951.978

Dohodki:

1. Banovinske doklade	31.440.000
2. Trošarine	41.300.000
3. Banovinske davščine	18.010.000
4. Prispevek avto podjetij	1.500.000
5. Državna dotacija	11.933.747
6. Razni dohodki	7.768.231

Skupaj 111.951.978

Zgorajšni proračun je bil predložen bankskemu svetu dne 8. februarja. Od kuluka, ki je bil predviden na banovinskih cestah na 6 milijonov Din, je bilo po izjavi g. bana plačanih do 15. januarja t. l. 2.636.000 Din.

*

Zadružna pomoč.

Piše A. F. iz Slov. goric.

O čem naj pišemo? O gospodarski krizi, ki nas vsestransko tišči in stiska? O tarnanju in mnogobrojnih pritožbah ubogega viničarja, malega posestnika, pa tudi velikega kmeta? Ali o predlogih raznih strokovnjakov? — Med temi razpravami gre propadanje

kmetskega gospodarstva svojo pot naprej. Denarni in z njim ves gospodarski promet zastaja; prodajne in nakupne cene se ne uravnesajo; kakor mora nas tiščijo še nerešena najvažnejša gospodarska vprašanja. Čimdalje bolj se polnijo listi v »Črni bukvali kmetkega stanu«. Jeli treba za to še jasnejše dokaze, kot so vsak dan se množče javne dražbe? Vse se samo vprašuje, odkod bo prišel konec tem težkim razmeram, ki postajajo že tu in tam usodne. Nič drugega danes ne slišiš, pa naj prideta dva ali trije skupaj, ali jih je cela skupina, najsi so na cesti ali doma, v trgovini ali gostilni, povsod samo eno in isto: o krizi in o tem, da ne bo več mogoče dalje izhajati. Ne bom tukaj razpravjal o raznih sredstvih, ki se priporočajo v rešitev iz sedanje gospodarske krize. Tudi ne o tem, kaj misli država, odnosno parlament podvzeti v omiljenje gospodarske stiske. Na te ukrepe čakamo. Poudariti hočem le samo nekaj, kar bi moralo vzrasti iz nas kmetov samih. Spričo teh žalostnih dejstev bi se morala vzbuditi naša kmetska stanovska zavest. Še sedaj se nismo organizirali, ko nam že večje v grlo teče! Kmetski stan bi se moral tako daleč in tako močno organizirati, da bi sam določeval cene svojim pridelkom, bodisi živini, pri vinu in sadju in tudi pri lesu. V sedanjem položaju bi nam moglo dosti koristiti dobro zasnovano in upravljano združništvo. Združništvo je rešilo kmeta v času, ko ga je stiskal žid in drugi oderuhi, združništvo mu tudi danes lahko dosti pomaga k rešitvi iz propadanja. Jaz ne mislim tukaj posojilnic ali kreditnih zadrug, ki jih je po naših krajih že precej, ampak zadruge, ki bi oskrbovale vse, kar kmet prodaja in istotako vse, kar kmet rabi. Takih zadrug je še bore malo, pa bi jih moralo biti več. Proč z mešetarstvom! Proč s posredno trgovino! Vse, kar prodaš, ali kar kupiš, naj bi šlo skoz zadruge direktno od producenta do konzumenta; od tistega, ki pridelava ali izdelava, do tistega, ki rabi! Dobiček pa, ki bi ga izkazala zadruge, naj bi spet ostal v rokah kmetskega ljudstva. Proč s predsodki glede zadrug! Kmetski stan si bo opomogel, ko bo združništvo, ki je medsebojna naša kmetska samopomoč, se tako vživela v kmetsko vas, da bo šel vsak dinar skozi njegove roke! Kmetje, dobro premislite! »Črne bukve kmetskega stanu« se ne bodo prej zaprle, dokler ne bode ideja kmetske sloge in samopomoči prodrla v vsako vas, v vsak kmetski dom in prešinila vso dušo našega kmetskega ljudstva.

Zivela torej kmetska sloga in zadružna misel!

*

Naš vrt.

Kaj kmalu bo prišel čas, ko bo treba začeti z delom na vrtu. Poprej pa se mora vse potrebno pripraviti in dobro

premisлити, kaj bomo sejali, koliko ter kam.

Sedaj je prvo naše delo, da pregledamo vrtno orodje in če ni v redu, ga popravimo ali nadomestimo z novim. — Drugo še važnejše delo je pa priprava semen. Kdor je v redu spravljal in hranil semena, ima lahko delo in dober pregled. Manjkajoča semena si pa naj vsakdo takoj naroči od poštenih in vestnih ljudi oziroma trgovcev in sicer se naj vedno priskrbi najboljše, če tudi dražje seme. Ta malo večji potrošek se stotero povrne.

Ne odlašajmo s preskrbo semen, da ga imamo pri roki, ko pride prva ugodna prilika za setev. Sicer se nam lahko pripeti, da dobimo zbirke ali ostanemo morda brez, mogoče prekasno dospe in škodo zamujenega časa imamo sami, če ostane gredica neposajena.

Množino potrebnega semena določimo po velikosti prostora, katerega nameravamo obsejati, ki pa mora odgovarjati potrebam gospodinjstva.

Kam pa bomo sejali oziroma vsadili to in ono?

To je treba zelo dobro premisliti. Porazdelitev vrta mora biti smotrena in gospodarska, če hočemo imeti hasek. Prilagoditi se mora potrebam gospodinjstva. Brezmiselno, brez vsakega načrta, saditi eno rastlino zraven druge, ali leto za letom na istem mestu, se ne sme. Prvo in glavno pravilo za prav uspešno obdelovanje vrta se glasi: noben košček zemlje ne sme ostati če tudi samo kratek čas neobsejan.

Za dobro gospodarsko obdelavo vrta si pa moramo napraviti načrt. Pa tudi ne šele zadnji hip, ko je treba že sejati in saditi. Takrat je pravi čas že zamujen in zamujeno se v tem letu ne da več nadomestiti. Tak načrt obdelovanja vrta nam nudi pregled, kako se zemlja izčrpa. Če torej delamo brez načrta, nimamo pregleda in ne moremo zemljo uspešno izrabiti. V izčrpani zemlji ne obrodijo razne rastline in tudi zapadejo slabotnejše vsakovrstnim vrtnim škodljivcem. S prevdarkom se teli neuspehov prav lahko obvarujemo.

Naše vrtno rastline imajo glede kakovosti zemlje kaj različne zahteve, ker potrebujejo posamezne vrste druge hranilne snovi. Delimo jih v tri skupine:

1. rastline, ki potrebujejo močno zemljo;
2. rastline, ki uspevajo v srednje močni zemlji in
3. one, ki se zadovoljijo s slabejšo zemljo, a kljub temu prinesejo dovoljšen sad.

V vrtu imamo pa še večletne rastline kakor: jagode, beluše (špargel), rabarber in razna dišavna zelišča (majoran, timijan, žajbelj, drobnjak i. dr.). Te rastline uvrstimo v posebno četrto skupino.

Vrt razdelimo na štiri dele. Tri dele uporabljamo za menjalno posetev, na četrtem namestimo večletne rastline. Ta zadnje omenjeni del vrta moramo gnojiti vsako leto in po nekaj letih tudi te rastline presaditi oziroma na novo posaditi na drugem kraju, ker bi sicer ne uspevale dobro.

Na jesen, ko smo vrt docela pospravili, prelopatimo ves vrt, pognojimo pa s hlevskim gnojem samo prvi del, ki je določen za prvo skupino. Sem spadajo vse vrste kapusnic (zelje, ohrovt, rožni kapus, cvetača, kolerabe, rudeče zelje), glavata solata, kumarce, buče, zelena, hren, poré, paradižniki, špinača in krompir.

Drugi del vrta gnojimo spomladi s kompostom ter posadimo z rastlinami druge skupine: solata berivka, repinzel, pesa, črni koren pa tudi špinača in krompir iz prve skupine.

Tretji del vrta ne gnojimo kakor prva dva dela. Določen je za tretjo skupino, ki obsega stročnice (fižol, grah, bob, rdeče in rumeno korenje, čebulo, repo, krešo kakor tudi repinzel), ki smo ga uvrstili tudi v drugo skupino. Stročnicam gnojimo pred setvijo z lesnim pepelom.

Drugo jesen prelopatimo zopet ves vrt. Gnojimo pa s hlevskim gnojem 3. del, kateri sploh ni bil letos gnojen in spomladi nanestimo nanj rastline 1. skupine. Drugi del ne gnojimo sploh nič, ker ga obsejemo z rastlinami tretje skupine. Prvi del pa gnojimo s kompostom, ker je določen za drugo skupino.

Tretjo jesen gnojimo drugi del in obsejemo s prvo skupino. Tretji del gnojimo spomladi s kompostom in obsejemo z drugo skupino rastlin. Prvi del ne gnojimo in obsejemo s tretjo skupino. Tako se skozi tri leta menjuje posetev in s tem izkoristi zemljo najbolje.

Lahko vrtno zemljo pa tudi lahko izrabljamo z dvoletno menjalno setvijo. Pol vrta se gnoji prvo leto in obseje oz. nasadi s kapusnicami, zeleno, porejem, kumarami, paradižniki, bučami, solato, špinačo in krompirjem. Drugi, negnojeni del pa zasadimo s peso, črnim korenem, stročnicami, čebulo, redkvico in korenjem. Stročnicam gnojimo z lesnim pepelom.

Za koline. — Svinjski vrat (šinek) v želodcu.

Iz svežega svinjskega šinka izloči previdno vse kosti, da ostane meso kolikor mogoče celo. Morebitne krpe odreži.

K polovici potrebne soli primešaj ščep solitra in noževo špico zmletega popra. S tem naribaj meso od vseh strani in ga pokapljaj s česnovno vodo. (Česen zdrobi, pomešaj z žlico vode in ožmi skozi čisto krpo.) Meso zgani skupaj in položi za 24 ur v skledo na hlad. Zdaj soli z drugo polovico soli in stlači v obrnjen svinjski želodec. Želodec prereži pri čiščenju le toliko, da ga lahko obrneš in potem spraviš vanj meso. Nategni želodec prav tesno krog mesa in zašpilji odprtine. Čim trdnjše se prijema želodec mesa, tem bolje se pozneje drži meso. Ohlapna mesta zategni ob straneh s špiljami.

To meso položi med dve deski in obteži s kamnom. Drugi dan obrni želodec z deskama vred in zopet obteži. Tretji dan ga stisni med dva lesena križa iz prst širokih deščic. Konci križa morajo segati preko mesa, da se jih lahko zveže med seboj. Tako varno stisnjen povezan želodec obesi v dim. Na pol prekajenemu snami les in ga premesti, nato pa zopet obesi v dim, da se okadijo razreze od lesa.

Konečno odstrani les, poveži želodec križem s špago in obesi v zračnem suhem prostoru. Tak šinek v želodcu se drži najdalje, je izredno okusen in sočen, ter ga lahko narežeš kot suho meso surovega v prav tanké liste, ali pa kuhane in shlajenege.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 6. februarja so pripeljali šepharji 164 kamnadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10 do 12 Din, slanina 12 do 13. Kmetje so pripeljali 8 voz sena po 75 do 85, 1 olave po 70, 1 voz mešane slame po 70, 82 vreč krom-

pirja po 1 do 1,50, 48 vreč čebule po 5-6 (česen 10 do 15), 57 vreč zelja po 2-4. Rž je bila po 1,50, ječmen 1,50, oves 1,25 do 1,50, koruza 1,50, proso 1,50 do 1,75, ajda 1,25 do 1,50, ajdovo pšeno 3,50 do 4,50, fižol 1,50 do 2,50. Kokoš 25 do 40, piščanci 25 do 40, raca 20 do 30, gos 50 do 80, puran 50 do 90. Čell orehi 5-6, luščeni 16-20. Hren 12-14, kartijola 4 do 12, ohrovt 2-3. Kislo zelje 3-4, repa 2. Špinača (kup) 1, radič 1 kg 12 Din. Jabolka 3-5. Mleko 2-3, smetana 10-12, surovo maslo 24 do 32. Jajca 0,75 do 1, med 14 do 20, suha sliva 8 do 12 Din.

Mariborski svinjski sejem dne 5. febr. 1932. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih svinj 93 svinj, cene so bili sledeče: mladi prašiči 7-9 tednov stari komad 80-90 Din, 3-4 mesece stari 150 do 250 Din, 5-7 mesecev stari 350 do 400 Din, 8-10 mesecev stari 450 do 500 Din, 1 leto stari 800 do 900 Din, 1 kg žive teže 6,50 do 7,25 Din, 1 kg mrtve teže 9 do 10,50 Din. Prodanih je bilo 53 svinj.

*

Tekme za polet v stratosfero.

Zadnje mesece je večkrat poročalo časopisje, da je nameravanih več poletov v stratosfero (višina z razredčenim zrakom). Pred vsem se hoče podat v stratosfero Kipfer, Piccardov spremljevalec pri lanskem dvigu v višino 17.000 metrov. Ali bode tokrat zraven še tudi profesor Piccard, ni gotovo. Napovedani so tudi stratosferni poleti od francoskih in belgijskih inženjerjev. Oglasil se je tudi Dunajčan in razglašal, da bo letos presenetil radovedne Dunajčane z dvigom v stratosfero.

Dunajsko časopisje poroča to-le: Na Dunaju živeči ogrski grof Teodor Zichy, ki je znan avtomobilski dirkač, in iznajditelj novoga višinskega merila, inženjer Ivan Braun, sta izdelala načrt za polet v stratosfero, ki bo uresničen letos koncem marca z denarno pomočjo ameriške družbe. Grof Zichy in inženjer Braun se nameravata dvigniti v

Izprašaj si vest.

Januš Golec:

Trojno gorjé.

Ljudska povest o trojnem gorju slovenskih in hrvaških pradedov.

Ob posinu kmečke svobode bode tudi njen ljubi in oboževani Pavel nekaj več nego grajski kovač ali Pištelakov krčmar na kamenitem pilštajnskem hribu. Baš ono, na kar je bila Ema na Pavla nekaj časa nekoliko nevoljna, je vzraslo veliko, lepo, oboževano in zaželjeno, da bi se le uresničilo čim preje. Kmečko gibanje Eme od Pavla ni odvrnilo, ampak jo prikovalo nanj z vsako mislijo in z vsakim utripom ponosnega dekliškega srca, da bo ravno ona žena kmečkega osvoboditelja, voditelja in — vladarja!

IV. POGlavJE.

Da ples z brezobestno gospodo ne bo omejen le na hrvaško Zagorje, ampak da se bodo pridružili puntu tudi štajerski kmetje, dokaz za to je dala Slov. Bistrica. Grajski kovač v Lesičnem je

Pobožni oče je imel izprženega sina, ki je bil najrajši v družbi hudobnih tovarišev. Oče ga ni mogel spraviti na pravo pot. Čez nekaj časa je oče obotljal in čutil je, da mu je umreti. Poklical je sina in mu je rekel: »Ne bom ti delal očitkov radi tvojega slabega življenja. Umrl bom in ti boš za menoj vse po dedoval. Zato pa mi izpolni zadnjo prošnjo, ki ti jo stavim.«

Sin je obljubil, da bo to prošnjo na vsak način izpolnil.

Tedaj mu je rekel oče: »Obljubi mi, da boš skozi dva meseca šel vsak večer za pol ure sam v svojo sobo

7 zvedel od tamošnjih somišljenikov in enooki Belak je oznanjal kmetom iz Bistriške doline, kako in kaj se je bilo doigralo pred kratkim na Tahovem štajerskem gradu na Stattenbergu pri Slov. Bistrici. Stari Andrej je že znal glavne obrise kmečke zmage in pripovedoval navdušeno takole: »Sem vam že razložil, da so vložili statenberški podložniki radi Tahovega nasilja, grozodejstev ter teptanja pravice pritožbo na vladarja Karola. Tudi v tem slučaju se je pokazalo, da vrana vrani ne izkljuje oči. Gospoda drži skupaj od graščaka do najmogočnejšega cesarja. Ovadba in zahteva Slovenjebistričanov po pravici je bila zavržena z najvišjega mesta. Kaj je preostalo kmetom drugega nego samopomoč. Začeli so se shajati na tihem in so se posvetovali, kako bi se znebili neznosnega nasilja. Vse priprave so ostale gospodi prikrite in rodile večji uspeh, nego so ga pričakovali uporniki. Puntarji se pri Stattenbergu niso posluževali niti sile, ampak so se polastili gradu prav na lahek način z zvižajo. Nikolaj Kopriva iz Makol pri Poljčanah je bil skraja ključar, potem sodnik in naposled